

Afdeling **Beleid en Programmering**
Onderwerp **Activeringsproject Groningse Somaliërs**

Bezoekadres
Europaweg 8

Postadres
Postbus 268
9700 AG Groningen

E-mailadres
info@ocsw.groningen.nl

Website
www.groningen.nl

Aan de leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 61 95 Bijlage(n) 1

Ons kenmerk OS 09.2088905

Datum **- 3 DEC 2009** Uw brief van

Behandeld
door **L Rozema**

Geachte heer/mevrouw,

Hierbij doen wij u het plan van aanpak 'Activeringsproject Groningse Somaliërs' toekomen. Dit conform onze toezegging aan uw raad op 4 november jl..

Aanleiding

In oktober 2008 heeft er overleg plaatsgevonden tussen de gemeente Groningen, de Regiopolitie Groningen, Werkpro, de MJD en de Somalische zelforganisatie SSG over de problematiek van de Groningse Somaliërs. Dit naar aanleiding van signalen over de toenemende overlast van een groep Somalische mannen in de Korrewegwijk. Tijdens dit overleg hebben we besloten dat de MJD de doelgroep en hun problematiek in kaart zou brengen en dat wij op basis hiervan eventuele vervolgstappen zouden nemen. Uit het doelgroeponderzoek bleek vervolgens dat het om een groep van circa 45 Somalische mannen ging, met een breed scala aan problemen, onder meer op het gebied van huisvesting, verslaving, betalingsachterstanden en psychosociale en psychiatrische aandoeningen.

Dit heeft er toe geleid dat wij de MJD hebben gevraagd, om in samenspraak met lokale partners als Verslavingszorg Noord Nederland, Lentis en Woonkans, een plan van aanpak op te stellen.

Doel

Het plan van aanpak heeft tot doel om in een periode van drie jaar (2010, 2011 en 2012) tot een gerichte aanpak van de problematiek van een groep Somalische mannen in Groningen te komen en de overlast en de problematiek van deze Somalische mannen op een aantal leefgebieden te verminderen. Centraal in de aanpak staan het actief benaderen van de doelgroep en de samenwerking met lokale partners als Lentis, Verslavingszorg Noord Nederland, OGGZ en Regiopolitie Groningen.

Uitvoering

Wij verlenen de MJD de opdracht om het project uit te voeren. Na een jaar bekijken wij gezamenlijk of de eerste resultaten van het project bevredigend genoeg zijn om het project ook in 2011 en 2012 voort te zetten. Bij onvoldoende resultaat betekent dit dat wij kunnen besluiten de opdracht in te trekken of het project op een andere wijze voort te zetten.

Betrekken Somalische gemeenschap

Ons college vindt betrokkenheid van de Somalische gemeenschap bij dit project van groot belang. Voorafgaand aan de start van dit project gaat de MJD daarom in overleg met de Somalische zelforganisatie(s) over wat hun rol als vrijwilligersorganisatie kan zijn, als aanvulling op de beroepsmatige inzet van de instellingen. Daarnaast is het informeren van de Somalische gemeenschap over de voortgang van het project expliciet onderdeel van de opdrachtverstrekking.

Financiering

Wij financieren het project uit de reguliere middelen voor de Openbare Geestelijke Gezondheidszorg 2010, 2011 en 2012 en de Krachtwijkgeden.

Het voorstel 'Activeringsproject Groningse Somaliërs' is als bijlage bij deze brief gevoegd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester

de secretaris

**Stichting MJD
November 2009**

Subsidieaanvraag

Activeringsproject Groningse Somaliërs

1. INLEIDING

De integratie en participatie van de Somalische bevolkingsgroep in Nederland verloopt moeizaam. Een belangrijke oorzaak hiervan is de grote cultuurkloof. De groep is afkomstig uit een samenleving die is gebaseerd op nomadisme, traditionalisme, *clans* en hechte sociale verbanden, terwijl de Nederlandse samenleving zich kenmerkt door overheidsgezag en individuele verantwoordelijkheid. Een groot aantal Somaliërs is teleurgesteld in het economische perspectief en in de hulpverlening, trekt zich vaak terug in de eigen gemeenschap en kan hierdoor uit beeld raken bij instanties, waardoor problemen kunnen ontstaan op tal van leefgebieden.

2. SOMALIËRS IN GRONINGEN: EXTRA INZET NODIG

2.1 *Schets van de huidige situatie*

Bovenstaande problematiek is ook aan de orde in Groningen, met een gedeelte van de groep Groningse Somaliërs gaat het niet goed, ook in vergelijking met andere minderheden. Eerdere initiatieven en ontwikkelingen op het gebied van integratie en participatie van de Somalische gemeenschap in Groningen (waaronder het Somalisch Pension en samenwerking met zelforganisatie Samatalis), zijn onvoldoende geslaagd, waardoor een grote groep tussen wal en schip is geraakt. In voorkomende gevallen is de problematiek nog complexer en zwaarder geworden. Behorend tot de laatstgenoemde categorie, is een zeer kwetsbare groep van tussen de 45 en 60 Somalische alleenstaande mannen, voornamelijk woonachtig in de Oude Wijken, met problematiek op het gebied van:

- Overlast (het veroorzaken van overlast in de buurt);
- Huisvesting (met veel personen op één adres verblijven en of geen vaste woon- en of verblijfplaats hebben, vervuiling);
- Verslaving (alcohol en of drugsverslaving, waaronder *qat*¹);
- Huiselijk geweld, kindermishandeling en misbruik;
- Werk en inkomen (waaronder werkloosheid en schuldenproblematiek);
- Scholing (laag opleidingsniveau of geen opleiding, de taal niet voldoende machtig);
- Psychosociale en psychiatrische problematiek (waarbij het afhaken en vermijden van dienst-, hulp- en zorgverleningstrajecten ook een rol speelt);
- Verblijfsstatus (waaronder illegaliteit);
- Integratie en participatie (niet goed op de hoogte zijn van wet- en regelgeving en beschikbare voorzieningen);
- Criminaliteit (waaronder drugshandel);
- Onderlinge verdeeldheid binnen de Somalische gemeenschap en de Somalische zelforganisaties.

Door de grote verdeeldheid binnen de gemeenschap is het moeilijk een ingang te vinden en de problemen aan te pakken. Hierbij komt dat asielerzoekers uit Somalië sinds april 2009 alleen nog op individuele gronden worden beoordeeld. Deze ontwikkeling kan ertoe leiden dat er extra problematiek ontstaat ten aanzien van verblijfsstatus. Daarnaast verwacht Vluchtelingenwerk een extra stroom AMA's en ex AMA's in het noorden. Deze doelgroep wordt op dit moment bediend vanuit het project Perspectief.

2.2 *Gerichte aanpak ontwikkelen: doelen en resultaten*

De situatie van de groep Somaliërs is uiterst zorgwekkend en vraagt om actie. De huidige beschikbare middelen en de huidige inzet van organisaties ten aanzien van deze doelgroep, zijn niet afdoende om de problematiek (langdurig) terug te dringen, getuige de huidige situatie. Het is daarom van belang om een gerichte aanpak te ontwikkelen. De ervaring leert dat met name het opzetten van een stevig

¹ Qat is een plantaardig product met een stimulerende werking. Het wordt gebruikt door op het blad te kauwen. Het gebruik veroorzaakt een verhoging van de bloeddruk, hartslag en ademhalingsfrequentie. Bij overmatig gebruik kunnen stemmingswisselingen en emotionele labiliteit optreden, bij chronisch gebruik kunnen gebruikers uitgeput raken en last krijgen van langdurige slapeloosheid, lusteloosheid en hallucinaties. Qat en de werkzame stof cathinon staan niet in de opiumwet en zijn dus niet verboden.

netwerk (zorgoverleg) van betrokken partijen alsmede een *langdurige* benadering van de dienst-, hulp- en zorgverlening belangrijke voorwaarden zijn voor een succesvolle aanpak. Hierbij is ook het *betrekken van sleutelfiguren* (kennis) uit de Somalische gemeenschap zelf van belang. Een voorwaarde is dat deze aanpak niet los mag worden gezien van de *Aanpak Veelplegers*, het *Maatregelenpakket Veiligheid* en de stratenaanpak in de Oude Wijken. Dit vraagt om duidelijk regie over de gezamenlijke projecten.

Een gerichte aanpak vergt echter extra inzet (extra middelen), gezien de complexiteit en zwaarte van de problematiek en de omvang van de doelgroep. Met als doel dat de beschreven problematiek van de groep Somaliërs op de verschillende leefgebieden afneemt. De verwachte resultaten van de gezamenlijke aanpak zijn dat de betreffende groep Somaliërs:

- Goed in beeld is en blijft;
- Voorzien wordt van de juiste hulp-, dienst-, en zorgverlening;
- Toegeleid wordt naar een passend traject (dagbesteding, opleiding en werk).

Daarnaast willen we met deze aanpak voorkomen dat andere Groningse Somaliërs en de verwachte nieuwe stroom Somaliërs zich aansluit bij deze groep. Mede door te werken met gerichte individuele trajecten waarvan verslag wordt gemaakt (zie 3.3), zullen de voortgang en de behaalde resultaten inzichtelijk en meetbaar worden gemaakt. Er zal een tussentijdse en eindevaluatie plaatsvinden om de behaalde resultaten te formuleren en af te zetten tegen de gestelde doelen.

Hieronder wordt de aanpak beschreven evenals de rol van de MJD en de noodzaak tot inzet van extra middelen.

3. GEZAMENLIJK, LANGDURIG EN OUTREACHEND

3.1 Krachten bundelen: netwerk opzetten

Gezien de aard en complexiteit van de problematiek van de doelgroep, is het nodig om gezamenlijk op te trekken en daartoe een netwerk (zorgoverleg) van afgevaardigden van betrokken organisaties op te zetten, waarmee regelmatig en structureel overleg wordt gevoerd, gedurende een *langere periode*. Bij voorkeur is de duur van deze *sluitende aanpak* dan ook minimaal drie jaar. Hierdoor is de doelgroep en de complexe casuïstiek bij de betrokken organisaties in beeld en kan zorg worden gedragen voor een snelle en goede doorverwijzing (korte lijnen). Relevant in deze context zijn o.a.:

- **MJD**
Toeleiding naar dagbesteding, werk en hulpverlening, praktische dienstverlening, straatwerk, Consulente Integratie en Emancipatie, Maatschappelijke Psychiatrie. Slachtoffers mensenhandel. Kernpartner in CJG.
- **VNN**
Verslavingszorg, regulier.
- **Politie**
Repressie en signaleringsfunctie, straatwerk.
- **Lentis**
Zorgverlening bij psychiatrische problematiek. Lentis ziet in het project (eerste schil) geen rol weggelegd. Wel kan Lentis participeren middels het OGGz team. Daarin is ook de expertise van Lentis geborgd. Daarnaast is er de mogelijkheid om mensen in zorg te nemen waarvan vaststaat dat er sprake is van een psychiatrische stoornis.
- **Dienst SoZaWe**
Hulp bij uitkering, opleiding en werk. De dienst OCSW is vanuit de gemeente gesprekspartner. Wanneer het project handen en voeten heeft gekregen, wordt er in overleg met OCSW onderzocht welke rol SoZaWe hierin kan spelen.
- **OGGz**
Gezamenlijk met politie en MJD bij zorgmijders. Met het OGGz team is afgesproken dat zij hun expertise inzetten daar waar nodig, vanuit hun reguliere taken en gebiedsgericht werken. Het OGGz team ondersteunt de buurtmaatschappelijk werkers en hulpverleners wanneer het niet lukt om contact te krijgen of te houden. Daarnaast kan er altijd geconsulteerd worden indien de problematiek complex is, zeker in relatie tot een combinatie van qat verslaving en psychiatrisch ziektebeeld.

- **Woningcorporaties**

Inzake wonen en overlast.

- **GKB**

Schuldhulpverlening; toeleiding door MJD. De GKB ziet geen directe taak binnen dit traject. Wel staat de dienstverlening van de GKB open voor mensen die in voorkomende gevallen daar een beroep op willen doen. Te denken valt aan de aanpak van schuldenproblematiek onder begeleiding van een hulpverlener. De GKB kan bij lopende trajecten eventueel ondersteuning bieden.

- **Stichting Somaliërs Groningen (SSG) en overige zelforganisaties Somaliërs**

Bereik achterban, kennis delen en samenwerken met netwerk. Voor aanvang van het project zullen gezamenlijk afspraken worden vastgelegd over de rol en positie van de Stichting Somaliërs Groningen binnen het project.

- **Stichting Huis**

Opvang en woonbegeleiding, regulier.

- **Werkpro**

Dagbesteding, toeleiding naar werk. Het aanbod aan producten van Werkpro wordt meegenomen in het project. Op individuele basis zal gekeken worden naar motivatie en mogelijkheden van de deelnemers. Ook worden er dan afspraken gemaakt over de vorm en frequentie van de begeleiding. Te denken valt aan voorzieningen zoals Eethuis de Globe, Nas en Mazzel, textiele werkvormen, kringloop, Goud Goed, accommodatiebeheer, stallingbeheer etc.

- **ASHG**

Samenhang met aanpak huiselijk geweld; binnen het project Vroegsignalering in de prachtwijken wordt al samengewerkt, tevens in relatie tot de Wet Huisverbod bij huiselijk geweld.

- **Dienst ROEZ**

Maatregelenpakket veiligheid, stadsdeelcoördinatie.

- **Dienst OCSW**

Beleid minderheden, wijkzaken.

- **IOM**

In voorkomende gevallen bij terugkeermogelijkheden. IOM heeft in de loop der jaren ervaring opgedaan bij het begeleiden van Somaliërs in hun terugkeerproces. Op dit moment is echter feitelijke terugkeer naar Somalië met IOM tijdelijk niet mogelijk. IOM verwacht begeleiding bij terugkeer in de nabije toekomst te kunnen hervatten, maar kan op dit moment niet zeggen wanneer dit weer mogelijk zal zijn. Het programma voor vrijwillige terugkeer van IOM richt zich in principe op migranten die geen verblijfsrecht (meer) hebben in Nederland. Gezien de doelgroep, verwacht IOM dat de rol in dit project klein zal zijn.

In Tilburg is van 2004 tot 2006 het STAP project uitgevoerd (Somalische Tilburgers Activeringsproject), met over het algemeen onbevredigende resultaten. Veel Somaliërs zijn (tijdelijk) verhuisd naar Groot Britannië (44) en buiten beeld geraakt. Er was niet voldoende expertise aanwezig bij re-integratiebedrijven over cultuur en cultuurverschillen, van de 104 personen die in een traject zijn geplaatst zijn er 27 toegeleid naar werk. Er is tevens besloten geen vervolgaanpak meer uit te voeren. Het grote aantal organisaties en personen die bij dit project betrokken waren en ontbreken van expertise ten aanzien van de doelgroep, kan mede een oorzaak zijn waardoor de resultaten zijn tegengevallen. Het strekt daarom tot de aanbeveling om in Groningen te kiezen voor een gerichte, gezamenlijke aanpak, waarbij de betrokken medewerkers van de verschillende organisaties bij aanvang en tussentijds geschoold worden in de culturele eigenschappen van de doelgroep. De MJD kan hierin een rol vervullen, op basis van de reeds aanwezige kennis.

Rol MJD

- > **Voorlichting over de doelgroep aan organisaties in het netwerk;**
- > **Toeleiding naar dagbesteding en werk, hulpverlening, praktische dienstverlening, Straatwerk, CIE, Maatschappelijke Psychiatrie, slachtoffers mensenhandel, hulpverlening aan slachtoffers huiselijk geweld..**

3.2 Doelgroep actief benaderen: Inzet aandachtfunctionaris Somaliërs MJD

Zoals gezegd vervult een van de medewerkers van de MJD de functie van aandachtfunctionaris Somaliërs (36 uur per week). Deze hulpverlener speelt een rol in het benaderen, in kaart brengen en toeleiden van de groep Somaliërs naar de juiste instanties. De aandachtfunctionaris heeft een grote kennis van de (problematiek van) deze doelgroep opgebouwd en is specialist in het bereiken van allochtone Nederlanders. Dankzij een *outreaching* en methodische werkwijze, weet hij contacten te leggen en te onderhouden. Hij wijst de weg richting hulpverlening van de MJD of andere instellingen. Hierdoor wordt de drempel richting hulpverlening verlaagd. De aandachtfunctionaris werkt nauw samen met andere organisaties waaronder in dit geval met name SSG en politie, maar bijvoorbeeld ook de woningcorporaties. De aandachtfunctionaris is beschikbaar voor consultatie en advies aan professionals, die op zoek zijn naar een methodiek om in contact te komen met mensen van allochtone afkomst, mede in dit licht kan de aandachtfunctionaris een sleutelrol vervullen in het netwerk betreffende de groep Somaliërs. Deze functionaris werd tijdelijk uit eigen middelen van de MJD betaald, tot 1 september 2009.

Rol MJD

- > **Benadering, toeleiding en hulpverlening doelgroep (aandachtfunctionaris Somaliërs en backoffice MJD);**
- > **Consultatie aan organisaties in netwerk (aandachtfunctionaris Somaliërs).**

Een gerichte aanpak vergt extra inzet (en dus extra middelen), gezien er intensivering en uitbreiding van de werkzaamheden naast de reguliere taken van de aandachtfunctionaris nodig is. De aandachtfunctionaris zal voor de duur van het project hieraan verbonden en hieruit gefinancierd worden. Tevens dient de backoffice van de MJD versterkt te worden met minimaal 4 uur per week, aangezien het overgrote merendeel van de doelgroep door de MJD begeleid zal gaan worden en dit een extra stroom cliënten op de reeds bestaande caseload vormt.

3.3 Hulpverlening op maat: individuele trajecten

Om ervoor te zorgen dat de hulpverlening voldoende op de individuele situaties is toegesneden, is het advies om te gaan werken met individuele trajecten, waarbij vooraf doelen worden geformuleerd en afspraken worden gemaakt over het te volgen traject. Met de cliënt en met de betrokken organisaties in het netwerk. De voortgang van het traject wordt tussentijds geëvalueerd met de cliënt en het netwerk. Op basis van de eindevaluatie kunnen resultaten, conclusies en eventuele vervolgcacties worden geformuleerd. Van de individuele trajecten, de evaluatie en de conclusies wordt verslag gemaakt.

Een *Persoonlijk Toekomst Plan (PTP)* is een mogelijk format. Hierbij wordt met de cliënt een plan opgesteld rondom de aanpak van de problematiek op de verschillende leefgebieden. De cliënt wordt door middel van gespreksvoering met de hulpverlener actief betrokken bij het vormgeven van de afspraken in het plan. Het doel hiervan is om, passend bij de mogelijkheden van de individuele cliënt, zoveel mogelijk de doelen concreet en haalbaar te maken. De PTP's worden binnen het netwerk (zorgoverleg) besproken.

Rol MJD

- > **Hulpverlening doelgroep, opstellen PTP (aandachtfunctionaris Somaliërs en backoffice MJD).**

3.4 Aanwezige kennis delen: Betrekken sleutelfiguren uit Somalische gemeenschap

Al eerder is gesproken over de grote culturele kloof tussen de Somalische gemeenschap en de Nederlandse samenleving. Ten aanzien van regelingen en voorzieningen en dienst- hulp- en zorgverlening bestaan andere verwachtingen, is er teleurstelling op basis van eerdere ervaringen en is men niet goed op de hoogte van het beschikbare aanbod, wat vaak resulteert in het afhaken en vermijden van dienst-, hulp- en zorgverleningstrajecten. Om een brug te slaan is de betrokkenheid van de Somalische gemeenschap van belang, enerzijds om te delen in de kennis die er van daaruit is over specifieke culturele patronen. Anderzijds kan op deze manier de dienst- hulp- en zorgverlening en de voorlichting hierover op een goede manier afgestemd worden.

De MJD ondersteunt in de vorm van de CIE's (Consulenten Integratie en Participatie) de Somalische zelforganisatie SSG. In afstemming en samenwerking met het netwerk (zie 3.1) kan gekeken worden hoe de ondersteuning geïntensiveerd en gespecificeerd kan worden, met name op het gebied van *voorlichting* aan de achterban:

- Voorlichting over regelingen en voorzieningen;
- Voorlichting over dienst-, hulp- en zorgaanbod;
- Voorlichting over scholing;
- Voorlichting over gezondheid;
- Voorlichting over opvoeding.

Rol MJD

- > **Intensiveren en onderhouden contact met zelforganisatie (CIE);**
- > **Geven van voorlichtingen aan zelforganisatie en achterban (CIE, medewerkers MJD).**

4. SAMENGEVAT: ROL MJD EN FINANCIERING

Binnen de ketenbenadering van de MJD zullen een aantal MJD medewerkers een rol krijgen binnen het Activeringsproject Groningse Somaliërs:

1.	Aandachtsfunctionaris Somaliërs	extra financiering 36 uur
2.	Backoffice hulpverlening	extra financiering minimaal 4
3.	Zorgteam	AWBZ
4.	Maatschappelijke Psychiatrie	ZWW
5.	CIE (Consulenten Emancipatie en Integratie)	regulier
6.	Sociaal Raadsliedenwerk	regulier
7.	Basiszorg in de Buurt	AWBZ, regulier
8.	Eventueel <i>Lifecoach</i> via SoZaWe	SoZaWe

De overige instellingen kunnen hun werkzaamheden veelal regulier uitvoeren. Er zal wellicht wel gekeken dienen te worden naar de extra druk bij de dienst Sozawe.

Tijdsduur en kosten

Voorgesteld wordt om het project uit te voeren van 1 januari 2010 tot en met 31 december 2012.

Kosten extra financiering MJD aandachtsfunctionaris en back office per jaar:

- Minimaal 40 uur per week, is 1.1 FTE
- Op basis van 1210 productieve uren per fte is dit 1330 productieve uren per jaar
- Integrale kostprijs 2010: euro 69,00 per uur

Totale kosten: Euro 91.839,00 per jaar